

TRUEDE ARTER I BYENS GRØNTANLEGG

Av FAGUS-rådgiver Rune Aanderaa

Byens parker og grøntanlegg er stort sett uten større betydning for ivaretagelsen av naturens biomangfold. Men selvsagt fins det unntak.

Det er trærne som teller

Det viktigste elementet i så måte er de gamle trærne. Veldig mange arter kan bare leve i og på gamle trær, og mange steder er det nettopp i grøntanleggene de eldste trærne finnes.

For slike arter som er knyttet til gamle trær kan grøntanleggene være det eneste aktuelle leveområdet i distriktet. Dermed kan skjebnen til disse trærne utgjøre forskjellen mellom utryddelse eller overlevelse for en del andre arter.

Døde trær teller mest

Forurensningen i byene ødelegger muligheten for forekomster av de fleste moser og lav. Insekter og sopp derimot bryr seg mindre om luftkvaliteten. De er mer opptatt av kvaliteten på veden til trærne, og da i hovedsak de delene av treet som er dødt. For det er mye mer liv i et dødt tre enn et levende tre. Riktignok finnes det forskjellige parasittsopper og insekter som kan angripe veden på unge trær, men forsvarsmekanismene til et sunt tre treet holder mange arter unna.

Kan du se sommerfuglen på bildet? Den viser en ekstrem tilpasning til strukturen til den grove barken på et gammelt tre. Mange arter har det som den og har ingen steder å gjøre av seg om vi fjerner alle gamle trær.

Det er derfor mye mer liv i et dødt tre enn et levende tre. Riktignok finnes det forskjellige parasittsopper og insekter som kan angripe veden på unge trær, men forsvarsmekanismene til et sunt tre treet holder mange arter unna.

Etter hvert som treet blir eldre dør cellene i kjerneveden. Brekkasje og sår skaper felt med død ved og inngangsporter for sopper og insekter. Fra dette stadiet av kan treet inneholde hele økosystem med mange arter.

Siden trær kan bli gamle kan det oppstå svært stabile samfunn som kan vare over flere hundre år. År etter år står treet og legger på seg, mens sopp og insekter like traust spiser det opp innenfra. Og selv om treet tilslutt dør, kan det samme samfunnet leve videre i mange tiår.

For personell som steller trær er det viktig å vite at det ofte er de døende eller de døde delene på et tre som har mest å si for artsrikdommen.

Biologiske skulpturer

I respekt for livet i døde trær og trærnes monumentale uttrykk har man noen steder begynt å bevare døde trær. I vurderingen av hvilke trær som egner seg må sikkerhet legges til grunn. Ikke alle trær egner seg.

Kanskje må det beskjæres og kappes noe. Men de riktige trærne kan stå som trygge skulpturer i mange tiår etter sin død. Enkelte steder hvor det har vært god plass, men fare for at greiner kan falle ned og skade folk, har det med hell blitt plantet busker med torner under trekronene for å unngå at publikum bruker treskyggen som sitteplass.

Se mer

For å oppleve noe av alt det livet som kan være i slike gamle trær anbefaler jeg å se NRKs program "Tusenårstreet": <http://www1.nrk.no/hett-tv/klipp/204534>.